

Transskribering af podcasten Museum i børnehøjde

Deltagere i podcasten

Sarah Sander Laugesen: Interviewer
Marlene Kramm: Undervisnings- og udviklingsansvarlig på Museum Vestsjælland
Henrik Schilling: Speaker

Transskribering

Marlene Kramm:

De her montre, de er jo beregnet til, at det er voksne mennesker, der skal stå og kigge ned i dem. Fordi så kan man rigtigt fint se genstandene og læse teksterne. Men når man er 4-5 år gammel, så kan man absolut ikke kigge ind i de her montre. Så jeg havde taget to skamler med, så børnene faktisk kunne komme op og se de genstande, som vi var interesseret i at få dem til at kigge på.

Sarah Sander Laugesen:

Der kan man også virkelig se, at udstillingen er ikke lavet til dem.

Marlene Kramm:

Det er helt sikker ikke lavet til børn. Nej, det er det ikke.

Sarah Sander Laugesen:

Jeg kan næsten lige prøve. Ja, Ja, jeg står her. Det er en fin ståhøjde for mig. Men hvis jeg går ned i knæ, så kan jeg se... bunden af montren.

Marlene Kramm:

Ja.

Sarah Sander Laugesen:

Det er virkelig *det*.

Marlene Kramm:

Og det kan man jo også se på de billeder, som børnene de tog. Altså det var taget herfra. Lige ind på. Det er jo noget andet man kan se, end hvis man har det perspektiv, de er blevet udviklet til.

Sarah Sander Laugesen:

Det kunne være et godt råd til, hvis man skal lave udstillinger til børn, det er at gå ned i knæ.

Marlene Kramm:

Jeps.

Sarah Sander Laugesen:

Tænk tingene i børnehøjde, når det er til børn.

[Roligt klavermusik og der er lyden af børn, der leger i baggrunden]

Sarah Sander Laugesen:

Du lytter til *Pædagogisk Laboratorium*. En podcast om undervisning og pædagogik fra Skoletjenesten – Videncenter for eksterne læringsmiljøer. Det er os, som underviser uden for skolerne landet over. På museer, i kirken, i naturen. Ja. Undervisning uden for klasselokalet eller institutionen.

Det her er den første udsendelse, og vi håber, at du også elsker at blive klogere på, hvordan du gør børn klogere. For det er det, vi skal. Jeg hedder Sarah Sander Laugesen. Velkommen til Pædagogisk Laboratorium.

[Klaverstykket toner ud]

Sarah Sander Laugesen:

Da det her er den første udsendelse, så er det meget passende, at vi starter forfra – så at sige – med de helt små. For hvordan udvikler man en udstilling til børnehavebørn?

Photovoice er én metode. Så derfor er det dig, vi skal tale med i dag, Marlene Kramm. Du er undervisnings- og udviklingsansvarlig på Museum Vestsjælland.

Marlene Kramm:

Det er rigtigt.

Sarah Sander Laugesen:

Og I har arbejdet med at lave tilbud til børnehavebørn. Hvad var målet med det her projekt?

Marlene Kramm:

Vi ville rigtig gerne lave en udstilling for børnehavebørn om middelalderen på Kalundborg Museum. Og den udstilling, den kom til at hedde "Lille Valdemars Eventyr" med udgangspunkt i Valdemar den Store, som jo har boet i området her på Vestsjælland... og som har sat sig spor – ham og hans nære, kan man sige.

Sarah Sander Laugesen:

Var det en bestemt form for udstilling, I gerne ville lave? En bestemt genre?

Marlene Kramm:

Vi ville ikke lave en historisk legeplads. Vi var ikke interesserede i, at børnene skulle kravle rundt på en ridderborg og bekæmpe drager. Vi ville gerne noget andet.

Vi ville gerne have de rigtige genstande i spil og få dem ind som en aktiv del af udstillingen og den formidling, der var omkring det. For det synes vi, at det er det vi kan på museerne. Det er det, vi har.

Sarah Sander Laugesen:

Hvordan greb I det så an med at udvikle denne her udstilling?

Marlene Kramm:

Vi var jo nysgerrige på, hvilke genstande børn synes er interessante fra middelalderen. Og vi har en middelalderudstilling på Holbæk Museum. Så der inviterede vi en gruppe børn ind fra en lokal børnehave, og udstyrede dem med mobiltelefoner, så de kunne tage billeder. Og så bad vi dem ellers om at knipse løs og tage billeder af de ting, som de syntes var spændende.

Sarah Sander Laugesen:

Hvorfor billeder? Hvad tænkte I, at det ville give?

Marlene Kramm:

Man kan sige... Billeder er jo en ret demokratisk måde at lave en undersøgelse på, fordi alle har mulighed for at tage de her billeder. Det er ikke kun dem, som er gode til at formulere sig. Samtidig så er det også ret hurtigt, så man kan få flere indtryk med, end hvis man for eksempel skulle tegne noget. Og det giver et godt udgangspunkt for, at man kan snakke om billederne efterfølgende. Men det er ikke øh... Jeg tror ikke, at det er realistisk, at billederne kan stå alene.

Sarah Sander Laugesen:

Hvad endte de med at tage foto af så?

Marlene Kramm:

De endte med at tage billeder af... sig selv.

[Begge griner]

Sarah Sander Laugesen:

Ja selvfølgelig.

Marlene Kramm:

Det er jo en social oplevelse at gå på museum. De tog billeder af nogle af de genstande, som vi havde brugt ret meget tid på at snakke om. Og så tog de også billeder af nogle ting, som vi slet ikke havde snakket om undervejs. I starten troede jeg jo, at de bare ville sprede sig for alle vinde og begynde at knipse løs, men det gjorde de jo ikke. Da vi gik ind i udstillingen, der havde de en masse spørgsmål til mig om de ting, de så.

Sarah Sander Laugesen:

Ok.

Marlene Kramm:

Og jeg kunne også mærke, at jeg havde faktisk også nogle spørgsmål til dem, om nogle af de ting, som jeg havde en hypotese om, at de synes ville være interessante. Så hvis de ikke umiddelbart fandt dem af sig selv, så kunne jeg godt mærke, at jeg havde brug for lige at pege på nogle ting og sige: "Åh, har I lagt mærke til det her? Er det egentlig ikke spændende?"

Sarah Sander Laugesen:

Hvorfor havde du behov for at udpege på nogle af tingene?

Marlene Kramm:

Det var fordi, at jeg på forhånd havde gjort mig nogle idéer om, hvad jeg forestillede mig, at børnene ville synes, var interessant. For eksempel tænkte jeg – og det viste sig at være forkert – at de syntes at de her lusekamme fra middelalderen... at de kunne være spændende, fordi det lignede noget som de kendte måske fra deres hverdag. Men selvom der var denne her genkendelighed, så var det jo bare en kam. Og det var faktisk overhovedet ikke spændende.

Sarah Sander Laugesen:

Det var måske for meget genkendelighed.

Marlene Kramm:

Det var måske i virkeligheden bare for meget genkendelighed. Til gengæld så var der nogle ting, som de var meget optaget af. Der er en gruppe af genstande, som knytter sig til krucifiks. Et højt krucifiks, som står, når man kommer ind i udstillingen. Og det var dét, som alle børnene blev tiltrukket af lige med det samme, der viser en blødende Jesus, der hænger på korset og har fået gennemboret hænder og fødder af søm. Han drypper af blod, og han har tabt den ene arm, fordi han er så gammel. Der var børnene først lidt bekymrede for, om det nu var et virkeligt menneske, der hang her. Men da vi så først fik afklaret, at det var bare en træfigur – det var ikke så farligt – så havde vi en ret lang snak om den her Jesus, der hang her.

Det var ikke en figur, som børnene kendte i forvejen, men de var meget interesserede i at høre om ham og... hvorfor han var død og... hvad det hele var for noget. Og i forbindelse med Jesus, så lå der også et skelet af en pilgrim ved siden af ham, som jo havde troet på Jesus. Og der var et guldkors og et kalkmaleri med Jesus som himmelkonge. Og alle de her ting syntes børnene var enormt interessante at snakke om. Ikke fordi at de var interesserede i religionen, tror jeg. Men fordi de syntes, at denne her karakter Jesus var rigtigt spændende. Han hang jo lige der på korset. Og så var så genkendelig og så menneskelig. Og det var ligesom ham, der var indgangen til alle de andre historier. Og det narrativ, som vi sådan sammen fik bygget op, var faktisk noget børnene efterfølgende, selv byggede videre på.

Vi var jo ude på børnehaven, og snakke med dem om de billeder, de havde taget efterfølgende... ugen efter. Og der var jo lige pludselig flere genstande, som havde tilhørt ham Jesus her, som de kunne se i udstillingen. Eller som havde tilhørt pilgrimmen. Fordi det var noget, de kunne forbinde med denne her Kristusfigur. Der var for eksempel et guldkors, som de lige pludselig knyttede sammen med pilgrimmen. Det måtte være hans guldkors, for han troede jo på Jesus, og han havde gået rigtigt langt for at få fat i nogle skaller, på grund af at han troede på ham Jesus. Så det var nok hans guldkors. Og sådan byggede de videre på fortællingen.

Og de udviklede også helt deres egne fortællinger til nogle af de andre genstande, som vi ikke havde snakket om. De havde for eksempel også fundet pirat-skatte i udstillingen. Og dét vidste jeg slet ikke, at vi havde.

[Sarah Sander Laugesen griner i baggrunden]

Marlene Kramm:

Og det er jo noget med, at børn har brug for at skabe mening i deres omverden. Og hvis det ikke er... er noget, som de får tilbudt, kan man sige, så laver de den selv. Så skaber de deres egne fortællinger.

Sarah Sander Laugesen:

Jeg tænker... jeg vil gerne lige springe tilbage en gang. Fordi først var I inde og tage de her fotografier. Og hvad er det så, der sker i processen? Når du har sagt farvel til de søde børn, og inden du tager hen og besøger dem, hvad er det så for en proces, du har der?

Marlene Kramm:

Jamen så gik jeg tilbage og prøvede at se på, hvad er det så for nogle billeder, de havde taget, og hvad er det for nogle billeder, de ikke har taget. Er der nogle genstande, som de sådan... ingen af dem har taget billede af for eksempel. Og jeg gik ind og talte op, hvor mange har taget et billede af Jesus. Hvor mange har taget billeder af denne her munkesten med fodaftrykket. Og jeg kunne se... at der var nogle tendenser i materialet. At nogle af de ting, som vi havde snakket meget om, havde de også taget billede af. Men det var ikke sådan, at alle børn havde taget billeder af de ting, som de umiddelbart lod til at være meget interesserede i. For eksempel Skærsilden var de meget optaget af, da de var på museet. Det var virkelig

noget, som satte nogle ting i gang hos dem. Der kom en hel leg ud af at være bange for Skærsilden. Hvem turde at stikke hånden ind og fotografere den, og hvem turde ikke?

Sarah Sander Laugesen:

Så der er simpelt hen en fysisk Skærsild i udstillingen?

Marlene Kramm:

Der er simpelthen en fysisk Skærsild. Et lille bitte rum på 2 kvadratmeter, vil jeg tro, hvor der er noget lys og noget lyd og et billede af nogle mennesker, der bliver skubbet ind i munden på et monster fra et gammelt kalkmaleri. Og det her rum, det var altså bare noget, der vækkede nogle følelser i de her børn. Men alligevel, så var det altså ikke alle, der havde valgt at fotografere det efterfølgende.

Så man kan sige... det er ikke... Man kan ikke tage fotografiet alene og bruge det som indgang, til at forstå hvordan børnene oplever en udstilling eller oplever genstande. Jeg vil sige, at der var behov for, at jeg i virkeligheden også kunne observere undervejs i deres besøg. Lave nogle observationer der. Og så efterfølgende gå tilbage til børnene, og snakke med dem om de billeder de havde taget.

Sarah Sander Laugesen:

Hvad var det så for en snak? Da du så kom hen til børnene og ville tage denne her snak med dem, hvordan bar du dig ad med det?

Marlene Kramm:

Jamen jeg havde simpelthen printet alle deres billeder ud og klippet dem ud og taget dem med. Og så havde jeg selv taget billeder af nogle af de ting, som de ikke havde taget billeder af og også klippet ud og taget med. Og så bad jeg dem om at fortælle mig, hvad de synes, der var spændende. Og til at starte med måtte de alle sammen vælge et billede og fortælle. Og det var jo Jesus på korset. Det var Skærsilden. Det var poteaftrykket i munkestenen. Håndaftrykket i munkestenen. Det var de ting, som de kredsede om, som der var særligt spændende.

Og det var jo også nogle af de ting, vi havde kigget på sammen i udstillingen, og som der var opstået en fortælling omkring. De havde gjort sig tanker om denne her hund, der var løbet igennem det våde ler. Og de havde snakket om denne her person, som havde sat sit håndaftryk. Var det en lille person, stor person, gammel eller ung? Hvad var det for en?

Så alle de her fortællinger havde ligesom været med til at gøre, at de her genstande blev spændende. Der var også nogle ting i udstillingen, som de synes var uhyggeligt – viste det sig. Da de bagefter skulle sidde og inddele dem i nogle kategorier.

Sarah Sander Laugesen:

Hvilke kategorier bad du dem om at inddele i?

Marlene Kramm:

Altså, jeg bad dem om at inddele dem i *Spændende* og *Kedelige*. Og børnene, de havde ligesom brug for, der kom nogle flere kategorier med. De havde også brug for at der kom en *Farlig* eller *Uhyggelig* kategori, og så havde de også brug for, at der kom en kategori, der hed *Fjolle*. Og den kategori der hed *Fjolle*, den var lidt sjov. Jeg tror i virkeligheden, at mange af de genstande, de puttede over i *Fjolle*-kategorien... jeg tror ikke det var nogen, de synes var så spændende. Og som deres pædagog hun sagde, så er det måske i virkeligheden et udtryk for, at de mangler ord for at kunne beskrive, hvad de egentlig synes... at de her genstande blev kategoriseret som fjollede.

Det kunne for eksempel være et krus, som de havde prøvet at løfte inde i udstillingen. Og det her med, at de havde prøvet at holde det i hånden og mærke det og løfte det... så var det fjollet. Så var der et billede af nogle tørrede lavendler, som de havde duftet til. Det var også fjollet. Så sådan nogle ting... hvor de ikke lige havde ord for, hvad det var de synes om det, blev til de fjollede genstande.

Så kan man sige, kategorien der hed *Uhyggelig...* eller *Farlig*, der havnede der også nogle genstande, som jeg havde svært ved at placere i den kategori selv. Der var for eksempel en del billeder af en halskæde. Så jeg spurgte jo børnene: "Hvorfor er det her billede så uhyggeligt?". "Det var de her tænder"... fordi den måde børnene havde aflæst genstanden på, det var, at de havde simpelt hen set en tandrække. De havde set sådan et gebis eller... tænder i hvert fald. De havde ikke set en perlekæde. Og da de så fik at vide, at det var en perlekæde, så blev den altså fjernet fra *Uhyggelig* lige med det samme og kom over i kategorien *Kedelig*.

[Sarah Sander Laugesen griner i baggrunden]

Marlene Kramm:

No mercy.

Men de ting, der havnede i kategorien *Spændende*, det var... Jesus. Det var... skelettet af pilgrimmen. Det var de her munkesten med aftryk. Dem der havde en historie. Og nogle af de ting, der havnede ovre i den kategori, de kaldte for *Farlig*, det var for eksempel kranier og... noget af en kæbe. Altså sådan nogle ting der havde... også med skeletter at gøre. Men de kom alligevel ikke med over i den gruppe, der hed *Spændende*. For der var ikke rigtigt nogen fortælling omkring tingene. De synes bare, at de var uhyggelige, men ikke rigtigt spændende.

Sarah Sander Laugesen:

Hvad endte I så med at kunne konkludere ud fra det her i forhold til arbejdet med udstillingen? Hvad tog du med videre?

Marlene Kramm:

Vi fandt ud af, at det her med at der var en fortælling omkring genstandene var rigtigt vigtigt for børnene. Det var det, der gjorde om genstanden i virkeligheden var spændende eller ej. Så var der også denne her genkendelighed i genstandene. Ikke som en lusekam, at det skulle være en-til-en men... i poteaftrykket og i håndaftrykket – du kunne se, at der var nogle levende væsner bag. Levende væsner fra en anden tid. Det var spændende. Der var ligesom denne her portal til fortiden.

Og det samme i virkeligheden med den store Jesus-figur. Du havde en stor træfigur. Det var ikke sådan en abstrakt træfigur. Det var et menneskeligt væsen. Du kunne se ansigtstrækkene og du kunne se blodet der dryppede. Og jeg tror, at den her genkendelighed og det menneskelige i de her fortællinger gjorde, at det var noget, der virkelig gjorde indtryk på børnene. Og det samme med skelettet af pilgrimmen. Det her med, at han virkelig troede så meget på ham Jesus her, at han var villig til at gå så langt. Det var også noget, der gjorde indtryk på dem. Så i virkeligheden meget... ja... det menneskelige bag tingene.

Sarah Sander Laugesen:

Hvordan brugte du det så i... du og I – i udstillingen "Lille Valdemar"?

Marlene Kramm:

Jamen vi gjorde faktisk det, at vi besluttede os for at bygge udstillingen op som en fortælling. Vi ville lave udstillingen som en... kan man sige en børnebog, du kunne gå rundt i. Og derfor så valgte vi også, at vi ville have nogle rigtigt store, lækre illustrationer af Valdemar og hans venner, Esbern Snare og Absalon og

Ingefred, som han voksede op med. Og vi fandt en rigtig dygtig børnebogsillustrator, som er vandt til at tegne til målgruppen, og som er vandt til at udtrykke følelser. Så man kunne se en trist Valdemar og en glad Valdemar og en ivrig Valdemar. Og det var... Og det var en måde at give udstillingen liv på, og give den denne her menneskelige dimension.

Og så var det også nogen rigtig gode samtalestykker i forhold til børnene. De havde let ved at sige nogle ting omkring de her billeder. De kunne godt se, aflæse ansigterne, hvad for nogle følelser der var. Og de kunne se, hvad sker der på det her billede. "Åh, der er de ude i køkkenet". "Åh, der er en der smadrer noget". Og så var det udgangspunktet for vores snak, hver gang vi kom til en ny scene, som vi kaldte det.

Og det blev meget inddelt i rum. Det var også noget af det, vi tog med os fra vores brugerundersøgelse. At... At denne her rummelige fornemmelse, fra du gik fra den ene udstilling og ind i det her lille Skærsildenum... at det rummelige, at det skulle gøres meget tydeligt. Der skulle være... kroppen skulle være med, når vi gik fra ét stop til det næste stop. Så skulle der ske noget med kroppen. Og den første overgang vi har, det er et musehul, børnene de skal kravle igennem. De følger efter Saxo, som er en af medfortællerne i historien. En lille plyshund, som er Valdemars hund Saxo, som man også ser på illustrationerne, men som man også har som bamseform i udstillingen, og som børnene også får lov til at kramme, når han bliver lidt ked af det. De følger efter Saxo ind igennem det her musehul. Og så er historien i gang.

Man kan kalde det sådan... *crossing the threshold*, hvis man bruger Joseph Campbells idé om heltens rejse. Hvor han netop først skal gå fra den almindelige verden og ind i eventyrets verden. Det var også noget af det vi brugte i forbindelse med denne her udstilling. Der kiggede vi lidt på denne her *Hero's journey*, som han har udviklet. Og vi brugte... vi prøvede i hvert fald at bruge de her fysiske overgange, hver gang børnene skulle bevæge sig fra noget til noget nyt. Sådan så det ikke kun var historien, der forandrede sig. Nu sker der noget nyt. Nu skal vi sådan og sådan. Men at børnenes kroppe også skulle med. De skulle kravle igennem noget. Kravle over noget. Hoppe fra noget til noget andet.

Sarah Sander Laugesen:

Mange af fotoene var af genstande. Hvilken rolle gav I genstandene i "Lille Valdemar"-udstillingen?

Marlene Kramm:

Genstandene, de blev til spor hos os. De blev til spor ind i middelalderen, som var Valdemars verden. Og genstandene, de fik en speciel betydning. Vi havde udvalgt meget, meget få genstande. Fordi vi lagde også mærke til, at der skulle ikke ret meget til for at fange børnenes opmærksomhed. Så derfor prøvede vi at have så få elementer som overhovedet muligt i hver scene. Og derfor, så byggede vi vægge imellem, sådan så de ikke blev alt for optagede, af det der foregik ved siden af.

Så til at starte med, så blev monterne, hvor genstandene lå, dækket til. Og når de så skulle i spil, så blev tæppet ganske langsomt hevet væk, så de blev afsløret. Og så lå de der i deres montre, som var i børnehøjde, så de kunne se noget. Og vi ville også gerne vise, hvis der var et genstandsnummer på genstanden, så gjorde vi det også tydeligere. Vendte det opad, så de kunne se: Der er et eller andet ved de her. Og de kunne spørge ind til: Hvorfor er der et nummer? Og man fik, ved denne her afsløring, og denne her gennemgående måde at arbejde med sporene på, så fik man sådan en "Wow"-effekt. Så det endte faktisk med, at hver gang vi tog tæppet væk, så kom der et [*susende "wow"-lyd*] fra børnene. Og det er sjældent, man oplever det på et kulturhistorisk museum. Så det, tror jeg, er noget vi også vil arbejde videre med fremover, det her tæppefald.

Sarah Sander Laugesen:

Men selve genstandens ægthed, havde det... det virker som om det har haft en betydning?

Marlene Kramm:

Genstandens ægthed synes vi, at vi kunne observere, havde en betydning i selve brugerundersøgelsen. Og pædagogen, hun gik også hen og bekræftede. Hun mente også, at det gjorde en forskel. Og at det også var de ægte genstande, som blev trukket frem som de spændende, hvorimod de kopier som de også kunne få lov til at røre ved og holde og dufte til og så videre, de var ikke spændende. Det var de ægte genstande, der var de spændende genstande. Og så lige Skærsilden, som jo bare satte en masse følelser i gang hos dem.

Og man kan sige at efterfølgende, når vi så havde dem inde i udstillingen med Lille Valdemar, så kunne de ægte genstande jo også noget, som kopierne ikke kunne. De kunne se gamle ud. De kunne være gået i stykker. De kunne være rustne. De kunne have genstandsnumre. Alle de her ting, som gjorde dem specielle. Og vi gjorde jo også noget ud af at håndtere en ægte genstand, som var en bog fra 40'erne, med handsker. Simpelt hen for at vise, når vi har de her museumsgenstande, så skal vi passe særligt godt på dem. Vi skal have de her handsker på, så de ikke bliver nedbrudt og så videre.

Sarah Sander Laugesen:

Hvordan er udstillingen så blevet modtaget af målgruppen?

Marlene Kramm:

Jamen, jeg synes heldigvis at udstillingen virker, som vi har tænkt den. Så denne her kropslighed og fortællingen i udstillingen, den virker. Vi kan se, at der er et sted, hvor vi ikke har gennemført denne her overgang, hvor det er en lidt utydelig overgang fra den ene scene til den anden scene. Der kan man helt klart se, at det givet nogle forstyrrelser. Så når vi skal bygge den op igen, når den forhåbentlig skal videre til Ringsted om et år, så vil vi gerne have bygget en væg mere, sådan så vi kan få en gennemført rumopdeling i hele udstillingen. Og så vi kan få denne her fysiske overgang fra den ene scene til den anden scene.

Sarah Sander Laugesen:

Når I kører de her undervisningsforløb med de her børnehavebørn, har I spurgt dem: Hvad synes de om det?

Marlene Kramm:

Vi har faktisk ikke været inde og spørge dem nej. Vi har været inde og observere dem og se, hvordan reagerer de på det her. Og det man kan sige, som vi synes at udstillingen den gør, det er, at den får sat de her forskellige fragmenter fra Middelalderen, som vi har fundet i vores magasiner, den formår at sætte dem ind i en meningsfuld fortælling.

Det er jo en fortælling, som vi har konstrueret. Vi har hevet en rosenkrans ind fra 1300-tallet, og så har vi tegnet den i hånden på Lille Valdemar. Så det er blevet til Lille Valdemars rosenkrans. Det er jo ikke noget, vi italesætter, men det er noget børnene siger. Når de ser rosenkransen på billedet og i montren, så siger de: "Åh, det er Valdemars halskæde!". Og så er det Valdemars halskæde. Så denne her fortællestruktur, kan man sige, den har jo også givet os nogle udfordringer. For vi manipulerer jo også med genstandene. Vi giver dem en anden fortælling, end den de rent kulturhistorisk har haft. Vi ved godt, at denne her rosenkrans, den kommer altså fra en grav, hvor den har ligget sammen med en munk. Men vi placerer den bare i en helt anden kontekst.

Sarah Sander Laugesen:

Er den her idé om at bygge udstillingen op med et narrativ, et forsøg på at gå ind og give dem de rigtige narrativer, eller i hvert fald så tæt på det rigtige, så de ikke går ind og finder på noget, der er helt...

Marlene Kramm:

Man kan aldrig stoppe børns fantasi i at finde på noget helt vildt. Det kan vi heldigvis heller ikke. Vi har præsenteret dem for et narrativ, som faktisk har rod i noget historisk materiale og noget arkæologisk materiale. Men de bygger videre på det.

Her sidste gang, der var jeg inde og observere et undervisningsforløb, hvor der var en dreng, der forklarede det her aftryk i munkestenen med, at det var en slange, der havde spyet gift, og det var derfor, at der var kommet det her aftryk i stenen. Så vi præsenterer dem for en grundfortælling, men de bygger videre med deres egen fantasi. Og det er jo bare sådan, det skal være.

[Musik med trommer og el-klaver begynder, og der tales ind over]

Sarah Sander Laugesen:

Målet med udsendelsen her, det er, at du som lytter virkelig kan bruge de her erfaringer til noget. Og nu har du fortalt en masse både om brugerundersøgelser og *Photovoice*-metoden og udstillingen "Lille Valdemar", Marlene Kramm. Men jeg synes, at vi bliver nødt til at slå fast med syvtommerssøm, hvad lytteren kan tage med videre. Og det bliver til nogle onde spørgsmål til dig Marlene. For jeg kunne godt tænke mig 3 gode råd til at lave brugerundersøgelser med børnehavebørn.

Henrik Schilling:

De tre gode råd er... Nummer 1

Marlene Kramm:

Hvis jeg skulle ud og lave brugerundersøgelser igen med børnehavebørn, så ville jeg rigtig gerne bruge denne her *Photovoice*-metode igen. Denne her kombination af, at lade dem tage nogle billeder, observere mens de tager billeder, og så efterfølgende snakke med dem, om de billeder de har taget... det fungerer rigtig godt, synes jeg.

Sarah Sander Laugesen:

Så 1: Brug *Photovoice*-metoden.

Marlene Kramm:

Lige præcis.

Henrik Schilling:

Nummer 2

Marlene Kramm:

2 ville være fleksibilitet. Der skal være rum til fleksibilitet. Der skal være rum til, at hvis børnene gør noget andet, end det man egentlig forventede, de ville gøre, så skal man kunne følge med og tilpasse sin metode. Hvis de har brug for at snakke først inden de tager billeder, jamen så er det det, man gør.

Henrik Schilling:

Og nummer 3.

Marlene Kramm:

Jeg ville ønske, at jeg havde haft en observatør med, første gang jeg var ude og sætte børnene i gang med at tage billeder. Jeg havde forventet, at jeg kunne være observatøren, men fordi jeg var så meget på undervejs, så havde jeg ikke mulighed for lige at trække mig tilbage og se det hele lidt mere neutralt. Så der ville jeg gerne have haft en kollega med som observatør.

Sarah Sander Laugesen:

Det var 3 gode råd til brugerundersøgelser. På samme måde kunne jeg godt tænke mig 3 gode råd til at lave udstillinger til børn.

Henrik Schilling:

De 3 gode råd er... nummer 1

Marlene Kramm:

Jeg kunne godt finde på at arbejde med denne her fortælling igen, fordi jeg synes, det var noget, som fungerede rigtig godt med børnene. De havde mulighed for at følge med i denne her fortælling og selv blive en del af den. De var jo selv med til at hjælpe Valdemar igennem hans eventyr. Og arbejde med de her store illustrationer, fordi de var gode til både at sætte genstandene i spil og fortællingen i spil og give børnene nogle redskaber til at tale med.

Sarah Sander Laugesen:

Så det var nummer 1. Et narrativ med illustrationer.

Henrik Schilling:

Nummer 2

Marlene Kramm:

Nummer 2 ville være, at jeg ville prioritere at bruge ægte genstande. Jeg synes det er vigtigt, at børnene de får lov til at se de rigtige genstande og se dem i børnehøjde.

Henrik Schilling:

Nummer 3

Marlene Kramm:

Nummer 3 ville være altid at tænke kroppen ind. Kroppen styrer rigtig meget oplevelsen for et børnehavebarn. Så der skal både være plads til deres kroppe og mulighed for deres kroppe, for at gøre nogle ting. De kan ikke sidde stille. De har brug for at bevæge sig og være med i fortællingen igennem deres krop.

Sarah Sander Laugesen:

Og med de 6 gode råd, blev det så denne her gang, vil vi sige tusind tak for nu. Tusind tak til dig Marlene Kramm, fordi du gjorde os alle sammen klogere, og tak til Henrik Schilling for at lægge stemme til. Og ikke mindst, tak til Museum Vestsjælland for at stå for produktionen af udsendelsen. Du kan se udstillingen "Lille Valdemar" i øjeblikket på Kalundborg museum. Senere vil du kunne se den på Lolland-Falster Museum og Ringsted Museum. Du skal bare søge efter "Lille Valdemar".

[Musik med trommer og el-klaver stopper. Klavermusik begynder og fortsætter, mens der tales ind over.]

Sarah Sander Laugesen:

Det var alt for nu. Vi er Skoletjenesten – Videncenter for eksterne læringsmiljøer og vi høres ved.

[Klavermusik toner langsomt ud]